

בלבבי מושכן אבנה

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245 USA 718.521.5231

עבודה - הנרה

אין חיוב אבל יש מצוה למסור ג"כ על שאר עבירות, וכן ע"ז הדרך.

אבל זו דרך ליחידים ממש.

הדרך השניה, שהיא הדרך השורשית ששייכת לרוב רובם של הנפשות, היא בנויה באופן של פרט. בלשון אחרת, באופן של הדרגה, שלב אחרי שלב, פרט אחרי פרט האדם בונה את הדברים.

האופן שהוא בונה את הדברים שלב על גבי שלב, פרט אחרי פרט, גם בזה עצמו יש דרך כללית ודרך פרטית. הדרך הכללית שהיא כללות סדר העבודה, על זה נבנה הרי הברייתא של ר' פנחס בן יאיר, שעליו בנה המסורת לת ישרים את ספרו, עשרת המדרגות, מתורה מביאה לידי זהירות, זריזות, נקיות, פרישות, טהרה, חסידות, ענוה, יראת חטא, קדושה, ואז זה מביא לידי רוח הקודש ולידי תחיית המתים. אבל זה הגדרה כוללת, מתורה זהירות, מזהירות לזריזות, וכן ע"ז הדרך כל סדר המדרגות.

עוד פעם נחدد. יש דרך כללית ממש שהיא שייכת למערכת מסירות נפש, היא שייכת לכלל ממש. ויש דרך של פרטים, שלב על גבי שלב, והיא עצמה נחלקת לשני חלקים, החלק הראשון, זוהי דרך כללית של הדרגה, דרך כללית של פרטות, שלב על גבי שלב, אך זוהי דרך ששייכת לכלל. כולם מתחילים בתורה, כולם עוברים לזהירות, כולם עוברים לזריזות, בצורה הזו הרי כמו שידוע נתייסדו כל מיני חבורות שעובדים כל תקופה על משהו, כולם לוקחים את אותה נקודה

הקב"ה ברא את האדם בשני חלקים כידוע עד מאוד, החלק הפנימי והחלק החיצוני. באופן שהחלק הפנימי נעלם ע"י החלק החיצוני. בכללות ממש זה הגדרה של נשמה וגוף, בפרטות יותר כידוע, זה נפש אלוקית לעומת נפש בהמית. שהנפש הבהמית מסתירה את הנפש האלוקית.

שתי דרכים כלליות יסודיות שמסודר בחז"ל ובחכמי כל הדורות כולם, יש דרך שבנויה על כלל, ויש דרך שבנויה על פרט. הכלל הוא הכח של מסירות נפש, הוא הדוגמא היסודית של ר' אליעזר בן דורדיא, הוא הדוגמא היסודית של הימים האלה, ימי חנוכה, שחשמו נאים נלחמו נגד היוונים, רבים ביד מעטים, גיבורים ביד חלשים, כלומר כל הסדר המלחמה לא היה באופן של הדרגה, היגיון, פרטים, שלב על גבי שלב, אלא באופן של כללות, מסירות נפש. זו דרך אחת.

הדרך השניה, היא דרך שהאדם עובד לפי פרטים, פרטים יש להם סדר, יש להם הדרגה, שלב על גבי שלב.

בדרך של מסירות נפש, צורת העבודה היא למסור נפשו. על מה הוא מוסר את הנפש, אז כמובן שכל אדם להיכן שלבו נוטה, הוא נוטה יותר על מה הוא מוסר את הנפש. אחד מוסר את הנפש בתורה, אחד בגמילות חסדים, אחד בתפילה, ג' עמודים שעליהם העולם עומד. ובפרטות, כל חלקי העבודה אפשר למסור על כל אחד ואחד מהם את הנפש. על מצוות בפועל, ג' מצוות שנצטוונו, ע"ז גילוי עריות ושפיכות דמים, או שאר מצוות לפי חלק מהראשונים שיש מצוה למסור,

עבודה - הנרה

החודש הזה, התקופה הקרובה, עוסקים באותו ענין, כולם עובדים על אותו ענין, ומתקדמים. אזי פחות נצרך ההכרה הפרטית של כל אחד ואחד.

אבל, במהלך השלישי שהוזכר, שהיא הדרך הפרטית שבפרטית, שם האדם בעצם עובד לפי מי שהוא ממש.

הוא עובד לפי מה שהוא ממש, זה מורכב משני חלקים גם כן, החלק הראשון, כל אדם ואדם המדרגה שלו שונה, מתאספים עשרה בני אדם לעבוד על דבר מסוים, וכי המדרגה של כל העשרה בני אדם שווה, כל אחד הרי נמצא במדרגתו שלו היכן שהוא נמצא. אז אם באים לעבוד לפי הפרט של כל אחד ואחד, המדרגה הפרטית של כל אחד שונה מהיכן שרעהו נמצא, אז לא יתכן שכולם יעבדו על אותה נקודה מצד שהמדרגה עכשיו של כל אחד בהכרח שונה, הוא לא עומד בדיוק על אותו מקום שרעהו עומד.

אבל יתר על כן, מצד עצם חלקו בעולמו, ומצד מבנה נפשו, ומצד שורש נפשו, וכל חלקי נפש שהקב"ה נתן לו, הם בהכרח לא דומים אחד לשני, יש לו את הנפש הפרטית שלו.

א"כ יש כאן ב' סיבות למה שהוא שונה מרעהו. הוא שונה מרעהו מחמת המדרגה הפרטית שהוא עכשיו נמצא בה, והוא שונה מרעהו לא מצד הפרט שבו הרגע הוא נמצא, אלא מצד כל הכללות של הנפש שלו ופרטותיה, הוא מורכב כפי מה שהוא מורכב.

ולפיכך, בדרך הזו, אז האדם בעצם בונה את כל סדר העבודה על מה שהוא מכיר את חלקיו, מכיר את חלקיו, ולפי"ז הוא מכיר את מדרגתו, עכשיו הוא מסדר את העבודה לפי חלקי נפשו, ולפי מדרגתו.

כאן מונח שני מערכות שונות לגמרי איך מתחילים את העבודה.

אם מתחילים באופן של מסירות נפש, אפשר לה-תחיל היכן שיתחילו. מתחילים באופן של הכללות, תורה מביאה לידי זהירות, לידי זריזות, כולם מתחילים מההתחלה, ברור איפה ההתחלה ומתקדמים.

ועובדים על אותה נקודה, והולכים שלב על גבי שלב, מתקדמים. זה מהלך אחד בדרך הפרטית.

המהלך השני, היא דרך פרטית כפשוטו ממש, כל פרט ופרט, כל אדם ואדם, יש לו נפש פרטית, ויש לו את הפרטים שמהם הנפש שלו מורכבת, ולפי"ז סדר העבודה הפרטית שלו היא פרטית רק לו, היא לא שייכת לשום אדם.

סדר העבודה הזו, הוא בעצם נבנה על לפיכך נברא האדם יחיד, יחידי כלומר, כל אדם יש לו יחודיות במה שהוא יחיד, ולפי"ז זה סדר העבודה שיש לו במה שהוא יחיד, במה שהוא יחיד, זה העבודה שישנה לו.

ואין אדם שיכול לעבוד בדיוק כמוהו, כל אדם ואדם יש לו את חלקו שלו בעולמו, יסוד החסידות ושורש העבודה התמימה שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו, בעולמו הפרטי שלו. כי האדם הולך אל בית עולמו, לעולמו הפרטי שלו. זה סדר העבודה שיש לו לפי עולמו שלו.

אולם, לצורך כך צריך להכיר את העולם שלו. כי אם הוא לא מכיר את העולם הפרטי שלו, ברור שלא יתכן שהוא יעבוד עבודה פרטית ששייכת לו.

אם הוא הולך בדרך של מסירות נפש, לא צריך לה-כיר בפרטות את חלקו שלו. גם אם הוא יטעה, וימ-סור את הנפש על דבר שהוא לא חלקו, אבל המסירות נפש תאיר את אורה, אדם במסירות נפש בוקע את האני ומתגלה הבורא ית"ש, קמייהו קמסרו נפשייהו על קדושת השם.

אם האדם פועל בדרך השניה שהיא הדרך הפרטית והוא הולך בדרך כלל, תורה מביאה לידי זהירות, זהירות לידי זריזות, ככל שהוא יכיר את החלק שלו בתורה, הוא ישיג יותר, אבל גם אם לא, הכללות התורה מאירה, כללות הזהירות הוא פועל בה, כללות הזריזות, הוא הולך, שלבים על גבי שלבים.

ומצד כך כמו שהוזכר, בונים חבורות שכולם מקבלים את אותה קבלה, עובדים על אותו ענין. השבוע הזה,

עבודה - הנרה

הדוגמא ההפוכה והבהירה. ר' שמעון בן יוחאי וחבריו, מפסיקין לק"ש ואינם מפסיקין לתפלה. כלומר, אצל רשב"י וחבריו התפלה היא חלק מאוד מאוד מאוד קטן. ביום ביום היו מפסיקין לק"ש, אפילו לתפלה לא מפסיקין. אז עיקרו היה מציאות של תורה.

מאידך היה מי שהיה עסקו בעיקר, בחלקו הגדול, במדרגה של חסד. חזן במצוות, וכדומה, כל אחד ואחד לפי חלקו שלו.

זה ההגדרה כדוגמא שורשית ובהירה, החלוקה של הנפשות לג' חלקים, תורה עבודה וגמ"ח. בפרטות כמובן, בתוך התורה עצמה יש חלקים, בתוך התפלה עצמה יש חלקים, בתוך הגמ"ח יש חלקים. וכשבאים לסדר א"כ סדר עבודה, אי אפשר לסדר סדר עבודה כללי שיהיה מדויק לכל נפש ונפש, חייבים לסדר את סדר העבודה לפי המקום שבו האדם נמצא באותו מדרגה.

לפני כמה דקות ישבתי לכתוב תשובה, מישהו שאל שאלה כזו, מה ראוי לעשות בזמן שהוא ממתין בתור בקופת חולים וכדו', האם ללמוד, לחשוב באמונה, לחשוב באהבת הבריות. מה התשובה, אין תשובה לשאלה, זה שאלה מי הוא, מה מדרגתו, איפה הוא עוסק עכשיו. אותו אדם עצמו, יכול להיות שלפני חמש שנים הוא היה צריך לעשות בתור משהו כזה, היום בתור הוא צריך לעשות משהו אחר. אין הכרח שאותה מציאות אפילו אצל אותו אדם עצמו תהיה שווה בכל הזמנים. באותו יום עצמו, אם הלב שלו פנוי לעסוק לפעמים בתורה, אז בוודאי יכול להיות שזה חלקו, אבל אם הוא טרוד, יכול להיות שעדיף שהוא יעסוק כרגע במשהו אחר, לפי הענין ולפי הצורך, צריך לבדוק את הדברים כפי שהם.

התפיסה של הדברים הכלליים, היא בעצם יוצרת את הצמצום, ובלשון אחרת, יוצרת את העקירה של פרטיות הנפש ומכניסה אותו לעולם לא לו, או בחלקו לא לו, לתפיסה הנקראת כללות.

אבל אם בונים את המהלך של העבודה על גבי ההכרה העצמית של האדם, אז החלק שהוא החלק של העבודה בפועל, הוא לא מתחיל בהתחלה, אי אפשר להתחיל בהתחלה, כי הרי צריך לברר קודם מהם חלקי נפשו, מהי המדרגה שבה הוא נמצא, ולפי"ז מה הנקודה שמשם הוא צריך להתקדם.

לכן, לצורך כך, נצרך בעצם בירור קודם, ולא קצר, שהאדם מברר מי הוא, מה הוא נפשו, מה חלקי נפשו שהקב"ה נתן לו. ובזה עצמו כמובן, יש מערכות שונות של בירורים. יש בירורים כלליים יותר, ויש בירורים פרטיים יותר.

ניתן את הדוגמא השורשית והבהירה, ג' עמודים שעליהם העולם עומד, על התורה על העבודה ועל הגמילות חסדים. בוודאי שחכמי כל הדורות כולם, היו כאלו שעיקרם היה תורה, כאלו שעיקרם עבודה, כאלה שעיקרם גמילות חסדים.

הדוגמא השורשית והיסודית כידוע עד למאוד, אברהם יצחק ויעקב. אברהם מידתו חסד, יצחק מידתו תפלה, יעקב מידתו תורה. אזי לכל אחד יש לו את שורשו שלו.

בכללות כנסת ישראל יצאו מיעקב אבינו, אז עיקרם הוא תורה, אבל בוודאי שבפרטות, הדוגמא השורשית והבהירה, החסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת קודם התפלה, ושעה אחת אחר התפלה, והיו מתפללים שעה, א"כ ט' שעות ביום היה מהלך של תפלה. כמה שעות הם ישנו, לא מבואר, כמה שעות הם עשו חסד, לא מבואר, הגמ' שואלת א"כ תורתן, מלאכתן, אומרת הגמ', מלאכתן מתברכת, תורתן משתמרת, אבל בוודאי שהיחסיות של היום שלהם היה שונה לגמרי בין הזמן של תורה לבין הזמן של תפלה שרוב החכמים נהגו. רוב החכמים בוודאי שעיקרם היה זמן של תורה, היה להם גם זמן לתפלה. אבל החסידים הראשונים, חלק גדול, להגדיר את המילה 'רוב' צריך זהירות, אבל בוודאי שחלק גדול מאוד היה כולו תפלה.

עבודה - הנרה

לישון, יש לזה תשובה אחידה - ברור שלא. מהגר"א שישן כשעתיים, דוד המלך היה יושן שיתין נשמין ומ־תעורר, אדם נורמלי אם הוא ישן שעתיים כמו הגר"א או ישן כמו דוד המלך שיתין נשמין והוא יתעורר, אפילו אם הוא ישן חצי יממה הוא לא יהיה רגוע, כי השינה בהפסקים יוצרת קושי של חולשת הגוף. לעומת כך אדם חלש, צריך לישון יותר. אדם חזק צריך לישון פחות, וכן ע"ז הדרך כל אחד לפי כוחות גופו.

אז כשמדברים אפילו על הגוף עצמו שצריך להחליש את הגוף, זה הגדרה נכונה, בוודאי שהיא נכונה, אבל כמה להחליש את הגוף, ואיך להחליש את הגוף, אז הוא צריך להכיר מי זה גופו, בשביל לדעת מה כוחות גופו על מנת להחלישו כשיעור הראוי, לא פחות ולא יותר. הוא יחליש את זה יותר, אזי כדברי הבעש"ט הידועים, חור קטן בגוף חור גדול בנשמה, אדם נהיה חולה, שכינה למעלה מראשותיו של חולה, אבל בעצם הוא נהיה חלש וקשה לו מאוד לעבוד את בוראו. חלק מדרכי עבודת השם כמו שאומר הרמב"ם, זה שמירת הגוף, הוא צריך לשמור את גופו כפי הראוי. לא לחזק את גופו שיחליש את נשמתו, אבל שגופו יהיה לו כח על מנת שיוכל לעבוד נכון את בוראו ע"י גופו שיסייע לנשמתו.

וכן ע"ז הדרך בנפש הבהמית. בן אדם שאין לו רוגע בנפש הבהמית מצד עצמה, עוד לפני היחס של נפש אלוקית, אלא מצד זה שיש לו נפש בהמית כשלעצמה, ואין לו רוגע אפילו בתוך הנפש הבהמית של עצמו, אז הוא טרוד ומבוהל, זה נפש מבוהלת, עוד בלי יחס לנפש האלוקית. הנפש הבהמית שלו עצמה היא מבוהלת.

חלק לא מעט מבני אדם הנפש הבהמית של עצמם, מדגישים, הנפש הבהמית של עצמם היא נפש מבוהלת, הם לא רגועים, הם טרודים בטרדות החיים, עסוקים במה שהם עסוקים, יש את הטרדות, יש את הקשיים של כולם, סיפוק אפילו של נפש הבהמית ורוגע וסדר בתוך מערכת הנפש הבהמית הוא לא כ"כ מצוי, ממילא הנפש הבהמית עצמה איננה רגועה מצד עצמה.

לכן, הצורה הפנימית הנכונה והישרה, שכל אדם עמל לברר בעצם מי הוא, מה חלקו, מה נתן לו הקב"ה בטבע מידותיו.

ולפ"ז עכשיו נחזור לראשית הדברים. הזכרנו בהתחלה בכללות, האדם מורכב משני חלקים, הוא מורכב מחלק אחד של נשמה, וחלק שני של גוף. הגדרה כזו ללית ממש. הגדרה מפורטת יותר, הוא מורכב מנפש אלוקית והוא מורכב מנפש בהמית. אז לפ"ז היחס הכולל, כמו שמיחסים נשמה וגוף בהגדרה מאוד מאוד כוללת, צריך להחליש את הגוף ולגלות את הנשמה.

ודאי שזו הגדרה כוללת נכונה, נקביל אותה עכשיו לשלב הבא, יש לאדם נפש אלוקית ויש לאדם נפש בהמית, צריך להחליש את הנפש הבהמית ולגלות את הנפש האלוקית. זו הגדרה מאוד מאוד כוללת.

אבל, לאחר שנתבארו הדברים הקודמים, אז היחס הוא לא יחס לנפש הבהמית רק להחליש אותה, ודאי שיש חלק מהעבודה בוודאי להקטין את חלקה של הנפש הבהמית ולהגדיל את חלקה של הנפש האלוקית, "צמאה נפשי לאלוקים לא-ל חי".

אבל, בעומק יותר, הוא צריך להכיר מה חלקו בנפש הבהמית, הוא צריך להכיר מה חלקו בנפש האלוקית. חלק ממה שהנפש הבהמית מעלימה על האדם את הנפש האלוקית, היא לא מעלימה עליה רק מחמת שהיא אלוקית והיא בהמית, ובהמית מעלימה על אלו־קית, ברור, הסתר, העלמה. חלק ממה שהיא מעלי־מה, היא מחמת שהאדם אפילו את הנפש הבהמית לא מכיר, אז הוא נמצא מבולבל בתוך נפשו הבהמית, ואם הוא נמצא מבולבל בתוך נפשו הבהמית אז בוודאי שהיא תבלבל אותו בנפשו האלוקית, היא תסתיר אותה.

הבירור מתחיל מהשלב הראשוני, הוא מתחיל מלמטה, הוא מתחיל מהסדר של כוחות הנפש הבהמית שהקב"ה נתן לאדם.

ניתן דוגמא בעלמא. אדם שכוחות גופו הם חזקים, אדם שכוחות גופו הם חלשים, כמה זמן ביום האדם צריך

עבודה - הנרה

כשהיא לא רגועה מצד עצמה זה ברור הרי שהיא תע-
לים עוד יותר ועוד יותר על הנפש האלוקית, זה ברור
ופשוט.

הצורה הפנימית, שראשית כל צריך להבין, במבט
שורשי, במבט של תפיסה, העבודה הפנימית היא לא
בנויה על עבודות בלבד, היא בנויה על הכרה מדוקד-
קת של הדבר, עם התאמה מדויקת של עבודה לאותו
אדם בפרטותו. כמו שהאדם צריך להורות הוראה
בהלכה למעשה, ובאים שואלים אותו שאלה, האם
מותר לעשות כך או אסור לעשות כך, בחלק גדול
מהתשובות הרי השאלה לא כ"כ פשוטה וממילא
גם התשובה לא כ"כ פשוטה, צריך להבין כל פרטי
מקרה השאלה, ולפ"ז להבין את כל פרטי מקרה הת-
שובה ממה הוא מורכב.

דוגמא בעלמא, היה כאן בשבת, פלאפון על הספה,
מותר להיזי את הפלאפון מהספה או אסור להיזי את
הפלאפון מהספה. השאלה איזה פלאפון מדובר, אדם
שמחזיק פלאפון מאוד מאוד פשוט, והוא לא מייחד לו
את מקומו, אז הוא לא מוקצה מחמת חסרון כיס, הוא
רק כלי שמלאכתו לאיסור, לצורך גופו ומקומו. אם
זה פלאפון ששווה הרבה יותר, מקפידים עליו, לפע-
מים לאו דוקא מצד השווי, אלא האדם יש בו חשיבות
שהוא מייחד לו מקום כי יש לו מספרים חשובים וכל
מיני דברים, פלאפון שכאן מקליטים בו לקול הל-
שון, יכול להיות מאוד ברור שהוא הופך להיות מו-
קצה מחמת חסרון כיס, השאלה למה הוא מיועד,
הוא מיוחד לדבר מסוים שמשתדלים שהוא לא יהיה
שימושי לשאר עניינים, מייחדים לו מקום שלא ית-
קלקל, הוא יהפוך להיות מוקצה מחמת חסרון כיס.
פלאפון רגיל שאברכים קונים פשוט מאוד שמתגלגל
בכל מקום, אז לכאורה הוא לא חסרון כיס, דרכו לא
לייחד לו מקום, הוא הופך להיות מלאכתו לאיסור.

כל שאלה מורכבת ממה שהיא מורכבת, צריך לה-
בין את המקרה הפשוט של הדבר ממה הוא מורכב.
נקטנו סתם דוגמא בעלמא, אבל, הנקודה היא מאוד

ברורה בעומק, כמו שלהלכה צריך לה-
בין את המקרה עד הפרטים הקטנים שלו
בשביל להבין איך לדון אותו, ולפ"ז מה ההלכה
למעשה, כך כאשר גם באים לדון על נפשו של
אדם, זה לא נפש כללית, פרצופיהם שונים, דעותיהם
שונים, ולפ"ז מידותיהם שונים, וכוחות נפשם שונים,
וכוחות גופם שונים.

לכן כל העבודה הפנימית בעצם בנויה על 'הכרה'.
העבודה - היא כבר החצי השני. אבל השלב הראשון
שהוא השורשי של הכל, הוא בעצם תפיסה שהכל
בנוי על מהלכי 'הכרה', ולא רק על מהלכי עבודה.

התפיסה הזו היא בעצם תפיסה עמוקה מאוד מאוד
מאוד, ונסביר. נלך לשלב העליון, ואז נחזור בעז"ה לנ-
קודה שהסברנו עכשיו.

נפשות בני אדם, אלו שמבקשי פניו ית"ש, אזי הת-
שוקה של הנפש הרבה מאוד פעמים, וודאי שיש בה
הרבה אמת, יש בה אש דקדושה, אדם רוצה להיות
עובד ה', לעבוד את הקב"ה. אז התפיסה בנפש שהוא
רוצה שיהיה עובד ה', הוא רוצה להיות עובד ה'. ודאי,
מעלה גדולה ועליונה.

לכאורה, זו הדרך הישרה שיכון בה אור ה', הוא
רוצה להיות עובד ה', לעבוד את הקב"ה, לעשות מה
שהקב"ה רוצה ממנו, אדרבא, לכאורה זו האמת.

ודאי שאי אפשר לומר שזו לא האמת, אבל נחדד את
זה יותר.

אם אנחנו לומדים את חובות הלבבות, חובות הלבבות
הרי הוא לא בנוי על התפעלות, הוא בנוי על רוגע,
הוא בנוי על שקט, הוא בנוי על השכל המתבונן. יש
את החלק התורני, תורני, 'תורני' בלשונו, יש את החלק
השכלי, המחייב השכלי, המחייב התורני, אבל הכל
בנוי על מהלכי התבוננות. ואז לאיפה הוא מביא את
הכל, הוא מביא את הכל למקום של 'הכרה'. מהי
ה'הכרה', ההכרה השלמה זוהי ההכרה בו ית"ש, זה
הכרה שלמה.

עבודה - הנרה

היא הכרה, החצי השני היא עבודה, האחרית שלה היא הכרה. מתחילים בהכרה וגומרים בהכרה, ובאמצע יש עבודה.

בנוסח פנימי, שתי תפיסות במהלכי הזמן, ששת ימי המעשה ושבת. אז איך מתחילים, עבודה, שבת זה מנוח, שם האדם נמצא בהכרה, הוא נח, אז הוא מכיר את מה שיש. שהוא עובד, הוא טרוד בעבודתו, שהוא נח, אז הוא מכיר את הדבר. אדם יכול להימצאות במקום שיש בו דברים, וכשהוא עוסק וטרוד הוא לא רואה מה שיש, שהוא נח הוא שם לב לכל מה שקורה.

התפיסה הראשונה היא, ששת ימי המעשה ושבת, האדם מגיע מעבודה להכרה. התפיסה הפנימית כידוע בדברי רבותינו, שבת, ששת ימי המעשה, ושבת. שבת - הכרה, ששת ימי המעשה - עבודה, שבת לבסוף - הכרה.

אז מאיפה האדם יוצא ומאיפה האדם מגיע, הוא מגיע משבת לשבת, הוא מגיע מהכרה להכרה, אבל על מנת להגיע להכרה באחרונה צריך באמת עבודה. אבל איך התפיסה הפנימית של הנפש תופסת, האדם לעמל יולד אזי התפיסה היא שעיקרו עכשיו עבודה, לא, התפיסה העיקרית היא הכרה.

נחדד את זה עכשיו בעומק בלשון אחרת, והיינו הך.

יש תורה ויש מצוות. מצוות עיקרם הוא מעשה, כמובן, יש עשה ולא תעשה, רמ"ח ושס"ה, אבל היחס הוא לעשות או לא לעשות, זה היחס של מצוות - פעולה, עשיה או אי עשיה. התורה לעומת כך, כל יסודה, כמובן, איך משיגים תורה - ע"י עמל, תהיו עמלים בתורה, בחוקותי תלכו, אבל מה התכלית, התכלית היא עמל התורה - לא, התכלית להגיע להכרת התורה, לבהירות בתורה, ידיעת התורה והבהירות.

זה הבדל יסודי בין תפיסת מעשה המצוות לתפיסת תורה.

תפיסת מעשה המצוות עיקרם הוא עבודה, לעבדה ולשמרה, כך הקב"ה הניח את אדם הראשון בגן עדן,

אזי מהי התכלית של הכל, להיות עובד ה' - לא, זה אמצעי. התכלית של הכל זה להכיר את ה', רק כמו-בן שמי שרוצה להגיע לאותו מקום של הכרה, ההכרה לא עבודה לא מגיעים לאותו מקום של הכרה, ההכרה לא באה מאליה, היא ניתנת לבסוף במתנה למי שעמל וייגע, תחילתו עבודה וסופו גמול, סופו מתנה.

אבל, מהו המבט, לאיפה האדם רוצה להגיע, שהוא יהיה עובד ה', או שהמבט שהוא רוצה להכיר את ה', בשביל להכיר את ה', האדם לעמל יולד, לעמלה של תורה בכללותו. אבל מהו המבט הפנימי, לאיפה הוא רוצה להגיע, לאיפה הוא רוצה להעמיד את עצמו. הוא רוצה להגיע להיות עובד ה', או שהוא רוצה להגיע להכיר את ה', והעבודה היא שלב בתהליך על מנת להגיע לאותו מציאות של הכרה.

ננסח את זה עמוק בכוחות הנפש.

האם היחס שהנפש תופסת את הכל, היא כמהה ל'פעולה', ושם היא תופסת את עולמה, או שהיא כמהה בעצם ל'הכרה'.

חוזרים עכשיו לחלק הראשון במקביל. הסברנו בהתחלה, העבודה לא בנויה רק באופן כללי, אלא עיקר העבודה באיזה אופן היא - באופן של הכרת הנפש בפרטותה, שעל גביה בנויה העבודה. וההכרה עצמה היא לא פחות מחציה של העבודה, לא פחות מחציה של העבודה.

על דרך כלל נפש בני אדם נוטה לדלג על ההכרה, ולהיכנס מיד לעבודה. מה העומק של זה עכשיו, זה לא רק שנחסר לו ההכרה וממילא העבודה לא ברורה, גם באחרית הוא לא תופס את העיקר כהכרה אלא הוא תופס את העיקר להיות עובד ה', עבד ה'. אדם שמהתחלה תופס שהכל בנוי על הכרה, ולאט לאט נבנה אצלו התפיסה שההכרה היא חלק שורשי ביותר, אז גם האחרית לאט לאט תאיר לו שתכלית הדבר היא הכרה.

לפ"ז נשלים את התמונה. החצי הראשון של העבודה

עבודה - הנרה

תפיסה נכנסים למהלכי עבודת ה'.

מי שלמשל לומד את החובות הלבבות, נכנס בתפיסה של תורה, נכנס בתפיסה של התבוננות, בתפיסה של הכרה. ההכרה השורשית - הכרת מי שאמר והיה העולם, הכרה שיוצאת ממנה, מלמעלה למטה, או מלמטה למעלה, זו הכרת התורה, והעובד ה' הוא מכיר את עצמו ומתוך הכרת עצמו הוא עובד את בוראו.

זה חובות הלבבות שמגדיר שהשכל הוא כמו נר באדם, נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן, מכח השכל הוא מכיר את עצמו, הוא מכיר את קרבו, הוא מכיר את מידותיו, הוא עמל לתקנם. זה כל חובות הלבבות בשער יחוד המעשה כידוע עד מאוד, זה היצר הרע הנמסך בכוחות נפשו, מעורב במזג רוחו, וכן ע"ז הדרך בלשון החובות הלבבות. והאדם מכח השכל מכיר את הטוב שבו, הוא מכיר את הרע שבו, הוא מכיר את חלקו, הוא מכיר את עבודתו, אבל הכל בנוי במהלכי הכרה.

הדברים האלה הם בעצם שורש והקדמה יסודית לכל התפיסה הפנימית של עולם העבודה. האם האדם נכנס למהלך שעיקרו בעצם מדלג כמעט לחלוטין על הכרת עצמו, נכנס למהלך לברר את הדברים בכ־ללות ממש, לדעת מה הם הנקודות המעשיות שדרושות מהאדם, והוא נכנס לעבודה המעשית, הוא בודק את עצמו כל יום אם הוא עשה את הדברים אם לאו, כך הוא מתקדם. מהלך אחד של עבודה.

מהלך שני שבעצם האדם נמצא בתהליך של הכ־רות, רק על מנת להגיע מהכרה להכרה הוא עמל. כמו שהוא עמל בתורה אז הוא גם עמל במידות, אבל הכל בנוי שהוא הולך מהכרה להכרה. כשהוא עמל במידות, הוא לא מתייחס לראות רק אם המידה זכה יותר, הוא היה כעסן, עכשיו הוא כועס פחות, הוא היה גאוותן, עכשיו הוא גאוותן פחות, וכן ע"ז הדרך. אלא אם הוא מזדכך אז הוא מברר עוד פעם, איזה הכרה יותר נתבארה כאן, כי הרי הוא הולך מהכרה

ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה, אומרים חז"ל מהו לעבדה ולשמרה, זה מצוות עשה ומצוות לא תעשה. לעבדה זה מצוות עשה, לשמרה זה מצוות לא תעשה. זה תפיסה של מצוות. תורה לעומת כך, עניינו הכרה, רק כיוון שהאדם לא זך איך הוא מגיע לאותה הכרה - הוא צריך לעמול. אבל מי שלמשל כבר עמל והגיע, אז מה יש לו, יש לו רוח הקודש, מהו רוח הקודש, מקבל את הידיעה, את ההכרות הוא מקבל מן השורש.

אז מה המדרגה של תורה - ידיעת התורה, שזה הכרה בהירה בחלקי התורה. איך מגיעים לשם - ע"י עמל.

אז נחזור עוד פעם, מה התפיסה של תורה, מה התפיסה של מצוות. התפיסה של מצוות זה תפיסה של עבודה, התפיסה של תורה זה תפיסה של הכרה. אך כיוון שהאדם לא זך אז נצרך עמל להגיע להכרה, אבל למה הוא צריך להגיע, הוא צריך להגיע להכרה.

בנוסח הזה א"כ, יש לנו תפיסות איך האדם תופס את עצמו בתפיסה של תורה ואיך הוא תופס את עצמו בתפיסה של מצוות. מי שתופס את עצמו בתפיסה של מצוות אזי איך הוא מתייחס לכל רצון הבורא ממנו, להיות עובד ה', לעשות, להתאמץ, להתייגע, לעמול, לעשות, קבלות, ולעמוד בהם. מי שתופס את התפיסה בתפיסה של תורה אז איך הוא תופס את המציאות, הוא נמצא כאן בעולם 'להכיר', להכיר את הקב"ה, להכיר את חכמתו שזה כל ידיעת התורה, ולהכיר את עצמו, כמובן, לצורך כך יש עבודה, אבל הכל בנוי במהלכי ההכרה.

זה נקרא תפיסה של תלמיד חכם לעומת תפיסת עם הארץ בעומק. תפיסת עם הארץ הוא תופס כל דבר לעשות, לעשות, לפעול, לפעול. תפיסת ת"ח, הוא תופס כל דבר במהלכי דעת, במהלכי הכרה. כמובן, ת"ח לא פטור מן המצוות, הוא חייב שיהיה עבודה, אבל התפיסה היא תפיסה של הכרה, היא לא תפיסה של עבודה בפועל רק.

כאן מונח בעצם, פרשת דרכים עצומה, כאשר באים להיכנס לכל המהלך הפנימי של עבודת ה', באיזה

עבודה - הנרה

אמור ואם לאו אל תאמר, אז כך הוא מתחבר יותר, ברור לו הדבר, אז הוא מחובר יותר לדבר, זה נקרא 'אחותך' מלשון 'איחוי', חיבור.

למה נאמר דווקא כאן יסוד הדין אם ברור לך הדבר כאחותך אמור ואם לאו אל תאמר, כי ככל שברור לו הדבר הוא מאוחה יותר עם הדבר, הוא מחובר אליו, זה נקרא אחותך, מאוחה, מצורף יותר. הוא מצורף יותר לתורה, אז כמובן, החשק של עמל התורה הולך וגדל, ואז הוא מגיע להכרה גבוהה יותר, וחוזר חלילה.

כך הדברים אמורים בתכלית הכל, שהיא הכרת הבורא יתברך שמו. כל שלב בשלבי הדבר, הוא מגיע להכרה יותר בהירה. יש את ההכרה הכוללת, אנחנו מאמינים בני מאמינים במציאות הבורא ית"ש, אבל הוא עמל ומזדכך, ומתחיל להכיר את הקב"ה יותר, מכיר את הקב"ה באופן של השגחה פרטית, הוא מכיר את הקב"ה מצד נוכחות הלב שהוא חש אותו יותר, ככל שהוא מרגיש אותו יותר אז הוא עמל יותר, הוא מחובר לבורא יותר, אז התשוקה שלו לעמל הולכת ומתחדדת יותר, וכך הוא מצטרף יותר ויותר למציאות ה'.

הדברים נאמרו כמובן בלשון כללית מאוד, אבל העמל מדנו שתי קווים כלליים מאוד, פתחתנו מצד מסירות נפש כללית, עבודה בכללות ממש, מצד עבודה פרטית שיש בכללות, תורה מביאה לידי זהירות וכו', הזכרנו את המהלך השלישי שבנוי על גבי מציאות שהאדם עובד לפי חלקי נפשו שלו, הסברנו את העומק של הדבר, הוא תופס את המהלך הפנימי לא באופן של עבודה אלא באופן של הכרה, ולצורך ההכרה יש עבודת דה. הסברנו את ההכרה מצד כוחות נפשו הבהמית, מצד כוחות נפשו האלוקית, מצד הכרה בתורה, והכרה בבורא ית"ש.

זה בעצם המבנה הפנימי השורשי, תכלית כל הבריאה כולה, יכירו וידעו כל יושבי תבל, התכלית להגיע לאותה הכרה, זה ההכרה שעליה דיבר חובות הלבבות שהיא הכרת נוכחות ה'. זו תפיסה פנימית שורשית, ותחילתה מהי - שהאדם עמל להכיר את חלקו הפרטי, להכיר

להכרה דרך עבודה. אם הוא הבין מה זה חסד לפני שהוא עמל, ועכשיו הוא עמל, חייב להיות שההבנה שלו בחסד תהיה בהירה יותר. אם היא לא בהירה יותר, אז הוא נמצא בתפיסה של עבודה, הוא לא נמצא בתפיסה של הכרות.

בצורה הפנימית הזו, אזי בעצם כל מהלך העבודה של האדם, יש לו הכרה שורשית, הוא מסדר סדר עבודה, והוא עמל ומזדכך, ואז הוא מגיע להכרה בהירה יותר, ומההכרה הבהירה יותר הוא מסדר עוד פעם סדר עבודה, ואז הוא מגיע להכרה עוד יותר בהירה, וחוזר חלילה. הכרה בהירה יותר בכוחות נפשו, שזה השורש מצד העובד, הכרה בהירה יותר במה שהוא משיג, בתורה, הכרה בהירה יותר במציאות ה', בהנהגת ה', בנוכחותו, בעצם הוויתו, הוא לאט לאט מכיר את הדברים יותר ויותר.

כך האדם בעצם בונה מהלך נוסף של עבודה. המהלך של העבודה מצד נקודת העבודה עצמה, היא בנויה יותר על חיצוניות, בנויה יותר על התפעלות, על הרגשה. המהלך הפנימי הוא בנוי על שקט, הוא בנוי על רוגע. כמובן, הוא בנוי על עמל, ועמל כל אחד לפי כוחותיו, אבל הכל נבנה על בירורים, הכל נבנה על הכרות. הוא הולך מהכרה להכרה כמו שהוזכר, מתוך עמל, מתוך יגיעה, הוא הולך ממציאות של הכרה אחת להכרה שנייה.

באופן הזה, הוא לאט לאט מכיר את עצמו יותר ויותר. "נפשי יודעת מאוד", וככל שהוא מתעלה יותר, אז הכרת הנפש שלו גדולה יותר. איך הוא מתחיל, הוא עמל בתחילה להכיר את עצמו, ומתוך אותה הכרה הוא מסדר לעצמו סדר עבודה פרטי הראוי לו. הוא מזדכך יותר, הוא מכיר את עצמו יותר. במקביל לכך במדרגת התורה, כל חלק בחלקי התורה, הוא עמל בה, ואז הוא מגיע להכרה יותר בהירה, הוא מכיר מה הוא השיג כאן. מכח כך הוא נעשה מחובר יותר לתורה, הבהירות מחברת את האדם לתורה, אמור לחכמה אחותי את, אם ברור לך הדבר כאחותך שאסורה לך

עבודה - הנרה

את חלקו הפרטי, הוא מברר את טבע מידותיו, את חלקו שהקב"ה נתן לו, וכל ימיו בעמוד והכר קאי, הוא עמל להכיר את כל החלקים שנתבארו, אבל התפיסה הנפשית, במה הוא עוסק כל הזמן, הוא עוסק להכיר. את מי הוא מכיר, את עצמו, את התורה, את הבורא, את כלל ישראל, אבל התפיסה היא כולה תפיסה של מציאות של הכרה.

שאלות ותשובות

ש. אדם שהנפש שלו מעולם העשייה גם הוא חייב את ההכרה הזאתי, שהוא תמיד עוסק בעשייה, גם הוא חייב את זה.

ת. אתם שואלים שאלה בוודאי נכונה מאוד. ככל שהאדם נמצא יותר קרוב לעשייה אז בודאי שבהגדרה הכוללת עשייה זה שהוא משתייך לעולם המעשה, אבל אם נסתכל גם על עולם המעשה עצמו, אנחנו רואים אנשים ששייכים לעולם המעשה, נקח את הדוגמא הכי פשוטה, באלו שאינם בני ברית, משבעים האומות, שלא שייכים כלל כרגע לעבודת ה' פנימית, אנחנו רואים אנשים שחיים בתוך עולם המעשה מתוך הכרה במה הם באמת מיוחדים, למה הם מתאימים, ומסדרים לעצמם סדר חיים בתוך עולם המעשה, מתוך הכרה. אנחנו רואים בני אדם שרודפים אנה ורודפים אנה ועוברים מענין לענין ולא מוציאים את עצמם בעולם למם אפילו בתוך עולם המעשה. אז ברור שגם בעולם המעשה יש הכרה. רק כמובן ככל שהאדם הוא רוחני יותר ההכרה שלו היא לא עיקרה רק בעשייה אלא היא עולה לאותו מקום, אבל גם בעולם המעשה הגמור, אתה יכול לראות שני עקרונות בית, אחת מכירה את בית טוב ומנהלת אותו כראוי, אצל השניה הכל מפוזר, הכל בלגן, לא מוצאים, לא יודעים... בתוך כל עולם ועולם יש הכרה בהירה בתוך אותו עולם, אין נפק"מ מרום הדרגות עד הדרגה השפלה ביותר, הכל מוכר וברור בתוך העולם שבו הוא נמצא, עולם ברור ראיתי בתוך אותו עולם.

ש. מה שרואים בפסוקים שתכלית עבודת ה' זו דבקות, ולדבקה בו, לכאורה הדבקות זה משהו שהאדם מרגיש את אור ה', את הדבקות, את הקשר, משהו שקשור יותר בחלק של ההרגשה, ואולי לא כ"כ בהכרה, איפה הדברים עומדים.

ת. ניתן את הדוגמא הבהירה במשל גשמי בשביל להגיע למושג רוחני יותר. נולד בשעה טובה לאדם תינוק, הוא אוהב אותו, האם אוהבת אותו, מחבבת אותו וכו', אבל התינוק הזה עכשיו הוא בן יומו, לא רואים בו שום נקודה פנימית שמתגלה, אין בו שום יחודיות, הוא לא מביע שום יחס כמעט להורים עצמם, האם אוהבים אותו - כן, האם מחבקים אותו - כן, זה לדבקה בו, מחבקים אותו, מעשה של דבקות. הוא גדל, ולאט לאט הוא מביע, ורואים את תכונות הנפש שלו, והוא מתייחס ביחס להורים, ואז מחבקים אותו, זה אותו חיבוק. אז חיבוק שבא בלי הכרה וחיבוק שבא עם הכרה, זה נקרא קטנות וזה נקרא גדלות. גם בקטנות שייך שיהיה מציאות של חיבוק, כמו שמחבקים קטן. בוודאי שאהבת האם לבנה, הוא היה אצלה ברחמה עכשיו ט' חודשים והיא התייסרה בהריון והתייסרה בלידה ועכשיו הוא יצא לאוויר העולם והיא שמחה, והיא שמחה ואוהבת אותו, והיא מחבבת אותו חזק, חבוקה ודבוקה בך, מחבבת אותו חזק, אבל, זה בלי הכרה. אבל שהוא גדל, ולאט לאט אוהבים אותו יותר, מתוך מה שמכירים אותו, אז האהבה הולכת ונעשית חזקה יותר, ההכרה חזקה יותר, ואז הדביקות יותר חזקה. אז הכרה בוודאי משנה את כל מציאות הדביקות. דביקות בלי הכרה היא נקראת קטנות, תקרא לזה כמובן קטנות דגדלות כי זו דבקות, זה לא קטנות כפשוטו, אבל זה קטנות בתוך הגדלות, הוא דבק בלי הכרה. ככל שהוא מכיר את הדבר יותר, אז הדבקות שבו תהיה בהירה יותר.

ניתן דוגמא עליונה יותר, יש אנשים שגורסים בדברי תורה, הוא כל יום לומד שבע דפים, גרסה נפשי

עבודה - הנרה

עוד פעם, יש לנו מערכת של מוחין שהיא נקראת חכמה ובינה, היא שייכת למערכת של מוחין. יש מערכת נוספת במוחין שנקראת דעת, אחד מההבדלים היסודיים בין חכמה ובינה לדעת, חכמה ובינה היא מערכת של מוחין, דעת מצד אחד היא מוחין, מהצד השני היא הרגשה. היא מתחילה במוחין, וידעת היום, במוחין, והשבת אל לבבך היא מגיעה עד הלב ששם יש גם הרגשה. אבל הדעת א"כ ממה היא מורכבת, פני-מיותרת היא מוחין, זה שורשה, וחיצוניותה היא הרגשה.

אז במערכת חב"ד שהזכרתם שיש מציאות של דעת, בעל התניא מסדר שיתקע דעתו, כך מה שכתוב בת-חילת התניא פ"ד כמדומה, תוקע דעתו במציאות ה', אז שם זה הרגשה בלבד או שזה תקיעת המחשבה. אז ברור שבחב"ד כוונת הדבר מחשבה, לא שבכל הבתי מדרשות זה כך, אבל בחב"ד ברור שכוונת הדבר היא לא הרגשה, אלא היא מחשבה.

אז שאנו מתייחסים עכשיו לחיבור לבורא, אז יש חיבור מצד נקודת ההרגשה, לשון הפסוק כדוגמא, בבית אל-קים נהלך ברגש, מקרא מלא שזה מציאות של הרגשה, אבל, הדביקות העצמית בדבר היא הרגשה בלבד או שהיא חיבור של דעת של התקשרות במוחין, שמתווסף לו מציאות של הרגשה.

אם נקח דוגמא של קטן, אז קטן יש לו שלושה של-בים, השלב הראשון שהוא תמים, השלב השני שמ-תגלה בו הרגשה, השלב השלישי שהוא גדל ומתגלה בו מוחין. יש חיבור לבורא מצד התמימות, שזה חי-בור עמוק מאוד. יש חיבור לבורא מצד ההרגשה, ויש חיבור לבורא מצד נקודת המוחין. ההרגשה לבד היא מתפעלת, היא מתפעלת, מתחזקת ונחלשת. אתה יכול לשמור על מצב של הרגשה תדיר - ברור שלא. פעם זה מתפעל, פעם נחלש, כדוגמא של אש שמקפצת, פעם האש גבוהה יותר, פעם היא נמוכה יותר. החיבור לקב"ה מדין תמימות הוא עמוק עמוק משורש הנשמה, החיבור לקב"ה מצד המוחין, מדגישים, דילגנו כרגע על ההרגשה, הוא השני בכוחו, החיבור לקב"ה מצד

לתאוה, חוזר על זה וכו', הוא דבק בתורה. לעומת כך יש אדם שלומד תורה מראשיתה עד אחריתה, אסור-קי שמעתתא אליבא דהלכתא, וכל הסוגיא עומדת לו בבהירותה מהפסוקים בתורה עד ההלכה למעשה. שניהם דבוקים בתורה, אבל אצל מי הדבקות יותר חזקה. מי שיש לו בהירות עצמית בכל מה שהוא עשה, ברור שהוא דבוק בנימים הדקים של הדבר. מי שג-רסה נפשי לתאוה, ודאי שיכול להיות שיש לו חיבור, זאת התורה נקראת שירה, וענתה בי השירה הזאת לעד, אבל זה חיבור ממקום יותר כללי, הוא לא נכנס לחי-בור העדין שלו לדברי תורה. אז אתה יכול לדמות ת"ח שלומד שבע דפים ביום ומחובר לתורה לת"ח שמחובר בבהירות העמוקה בכל סוגיא וסוגיא, ודאי שההכרה מולידה חיבור עצמי יותר חזק.

ש. אך מהי התכלית, הדביקות או ההכרה.

ת. שאלה נכונה מאוד, כלומר, אחרי שנתבאר שב-וודאי שההכרה מולידה דביקות יותר חזקה אז אתם שואלים מהי התכלית, האם התכלית היא הכרה או התכלית היא הדביקות. עכשיו, אתה מייחס את ההג-דרה שההכרה הוא דבק חיצוני והדביקות הוא עוד כח, ואז השאלה האם העיקר עכשיו הדביקות או העיקר היא ההכרה.

ש. אני מבין שהדביקות היא יותר רגש, להרגיש את מציאות ה' מוחשי יותר, שאני הולך עם בורא עולם אני דבק בו, כמו שבעל התניא אומר שהדביקות זה בתפ-לה, אז מבינים שזה קשור יותר לרגש, זו עבודה שבלב.

ת. אתם מייחסים עכשיו עוד שלב לשאלה כלומר, יש את היחס מול מציאות של חיבור דרך מערכת של הכרה, ויש חיבור דרך מערכת של הרגשה. עכשיו, שניהם קיימים גם במערכת הלב, רק החיצוניות של הלב היא הרגשה, פנימיות הלב זה וידעת היום והש-בת אל לבבך, פנימיות הלב היא דעת, היא לא הרגשה בלבד, אלא היא דעת, ודעת שורשה במוחין, והתפש-טותה היא הרגשה.

עבודה - הנרה

ההרגשה הוא השלישי בכוחו.

שאנחנו לוקחים קטן שטיפה התחיל לגדול, את התמימות הוא מאבד, לרגש הוא הגיע, לשכל הוא עדיין לא הגיע, הוא נמצא בנקודה הכי נמוכה. אז הרגש כרגש לעצמו הוא שביל, הוא נקרא גשר, אותיות רגש, הוא גשר, בשביל להביא למקום שאליו רוצים להגיע. אבל מי שבונה את חייו רק על נקודת הרגשה, או בעיקר על נקודת הרגשה, אז הוא בנוי על מהלך של תנודות, הוא בנוי על הדבר שהוא בדר"כ התפעלות, מדגישים, הוא התפעלות. כל התפעלות לא מחוברת עם הדבר פנימה, אלא מצד חיצוניותו, זה כל מערכת ההתפעלות. התפעלות לא קולטת את הדבר כשל-עצמו, אלא את חיצוניותו. אדם רואה דבר חדש הוא מתפעל, הוא התרגל אליו הוא לא מתפעל. אדם שמברר את הדבר ומחובר אליו בעצם, לא אכפת לו שזה ישן, הוא מחובר לדבר בעצם. ההתפעלות הוא חיבור חיצוני. אם הוא משמש כגשר להגיע לבפנים - משו-בח. אם על זה באים לבנות את כל המהלך כמציאות של הרגשה, אז הדברים האלה הם ברי תנודות. העו-מק הדק יותר, הוא הרגשה של עצם ההשכלה, שזה כבר רגש עדין. עיקרו השכלה, והרגשה שהוא מרגיש את העדינות של ההשכלה.

אז נחזור ונאמר, האם משתמשים ברגש כלפי חיבור לקב"ה, בודאי שצריך להשתמש איתו. האם משתמשים איתו כתכלית או כאמצעי, צריך להשתמש איתו כאמצעי, לבנות עליו את כל מערכת העבודה, אי אפשר. לבנות עליו כשביל על מנת להגיע להכרה ואז להיות מחובר בהכרה וגם הרגשה - כן. שהכל יהיה בנוי על הרגשה, אז אין לו על מה שיסמוכו.

ידוע מה שאומר הבעש"ט שאחרי שהוא עשה את הכל עוזב אני את הכל ומתנהג פשטות. זאת אומרת שאחרי שהוא הגיע להכרה בעשייה הוא עושה את זה לא מכח ההכרה, ההכרה הביאה אותו למקום העמוק אבל בפועל הוא לא עושה את זה מכח ההכרה, מה הפשט בדבריו.

ת. ההכרה הוא שלב אחד כמו שאמר-תם, אבל השלב היותר עמוק בנפש זה מה שהאדם בעצם תמים, והתמימות היא למעלה מן הכל. ש. זה מה שהתכוון הבעש"ט. ת. נכון. יש למעלה ממצויאות ההכרה, זה מצד שעצם טבע הנש-מה חושקת לעסוק את רצון הבורא שזה עומק נקודת התמימות שבנפש, שהיא למעלה מכל חשבון, מכל הכרה, ק"ו מכל הרגשה. ש. אז יש מעלה להגיע להכרה. ת. צריך לבנות את כל הקומה כולה, אדם צריך לבנות את קומת המעשה, הוא צריך לבנות את קומת ההרגשה, הוא צריך לבנות את קומת ההכרה, והוא צריך לבנות את נקודת הפשיטות שהיא אמונה ותמימות. צריך לבנות את הכל, אבל מי שבונה רק חלק, אז הוא נמצא באותו מקום. מי שבנה את הכל, עכשיו איפה הוא ממוקם, איפה אצלו העיקר ואיפה הטפל, זה כמובן גם תלוי בשורש נשמתו, אבל במבנה השלם שבדבר התמימות היא למעלה מן הכל, תמים תהיה עם ה' אלוקיך.

ש. למה לא נגדיר את התמימות כעבודת ההכרה.

ת. השאלה שלך ראשית כל היא מאוד מאוד נכונה. שאנו מגדירים להעמיד דבר כיעד, לא העמדנו אותו כיעד אחרון, אם אנחנו מדברים מצד מהלכי נקודת תמימות, ודאי שהתמימות היא מגיעה... נגדיר אותה, גם בזה כמובן יש דקות, אבל נגדיר אותה כיעד אחרון, ואז האדם נעשה תמים - שלם עם הבורא ית"ש. מהלכי העבודה אבל לא נבנים להדיא מצד נקודת התמימות בראשיתם בדר"כ. רוב בני האדם נקודת התמימות של הנפש שלהם מכוסה מאוד, יש אחוז קטן שלא כך, אבל רוב בני האדם שהם היו קטנים הם היו יותר תמימים או פחות תמימים, בשלב מסוים שהם גדלו התמימות הלכה והתכסתה והתכסתה וסתה, אם נתחיל לבנות את כל המהלך על נקודת התמימות יהיה בזה נקודת קושי רב, יש לנו את החלקים היותר גלויים ויותר פעילים שאיתם אנחנו משתמשים על מנת להגיע לאותו מקום. אילו חלקים

עבודה - הנרה

ש. לגבי הספר של הרב בלבבי חלק א', כל המערכת שם זה נקרא גם עבודה כללית של הפרט, ומתאים לכולם, או שבעצם כל אחד גם לפי המקום שלו בפרט שלו יש לו עבודה אחרת.

ת. אז וודאי כמו הצד השני שאמרתם, אי אפשר לכ־ תוב ספר שיהא מסודר לפי כל נפש ונפש בפרטות, אין כזה ספר שיכול להיות בעולם, כל אחד כתב לו ספר.

ש. שאדם מכיר את עצמו ועובד על הכרה הוא יודע לאיזה נקודה הוא... ת. נכון בדיוק, ככל שהוא יכיר את עצמו בדקות יותר, אז הוא יסדר לעצמו דקויות בתוך הדברים שנאמרו, והלשון שנכתבה היא כמובן נכתבה בלשון כללית בלי להיכנס לדקויות.

ש. בעבודה של הספר, הרי הרב כתב את הספר הזה לפני המון זמן, זו עבודה עיקרית בדור גם עכשיו, בז־ מנינו, או שדיברו עכשיו עם הרב, יש נפשות דרחל, נפשות דלאה, יש אנשים שקשה להם עם תהליכים ארוכים, יש כאלה שהם בנויים אנשי עבודה, זה גם קשור להכרה הזו, יש עבודה אחרת לדור שלנו, או שתמיד העבודה נשארת אותו דבר.

ת. שאלתם שאלה, ראשית כל הספר נכתב אחרי תש"ס, הוא לא נכתב לפני, אז הוא נכתב בדור האחר־ רון, נדגיש את ההדגשה, האם זו הצורה הנכונה היחידה לעבוד את הקב"ה - בוודאי שלא. האם הדברים מתח־ דדים מצד נקודת הזמן - התשובה היא כן. האם המב־ נה השורשי השתנה, התשובה לא. אתם רוצים תשאלו יותר בפרטות, רק עניתי...

ש. שמצרפים את הזמן, צריך להתמקד על משהו אחר כל הנפשות, עכשיו שיש את שער הנ'.

ת. הנקודה היא מורכבת, יש מצד אחד את עבודת הפרטות של כל אדם ואדם, ויש מה שאדם נמצא בזמן שכתב הנ' דטומאה מושך את כל העולם כולו לאן שהוא מושך. אז אם היינו באים לדון לפני כמה עשרות שנים

יותר גלויים, אז ברור, כמו שהזכירו בנקודת ההרג־ שה, ברור שהיא יותר גלויה, מי יותר ומי פחות, אבל ההרגשה היא גלויה. נקודת המוחין של האדם, ודאי שהיא גלויה מאוד. אז אנחנו משתמשים עם הכוחות הגלויים יותר על מנת להגיע למקום הנעלם והמכוסה. אז אנו מגדירים שלא העיקר זה עבודה, אלא להשתמש במהלך של תפיסה מהכרה להכרה, שאלו הם כוחות גלויים, הן העשייה, הן ההרגשה, הן ההכרה, הם כוחות מודעים לאדם. אתה תיקח אדם ממוצע בשנותיו המ־ תבגרות ותשאל אותו - תמימות, איפה היא מתגלה אצלך בנפש, יש בני אדם שיקח להם זמן כלל בכלל לברר איפה זה קיים אצלם בנפש, וגם אם זה קיים, זה קיים באיזשהו נקודת זווית מאוד מאוד קטנה, יהיה מאוד קשה לקחת נקודת זווית מאוד מאוד קטנה ולבנות הכל על התמימות.

יתר על כן, למה לא בונים הכל על התמימות, הסברנו סברא ראשונה, סברא שניה, אם אנחנו נבנה את הכל על התמימות, בשביל שהתמימות תתפשט על הכל יקח הרי הרבה מאוד שנים, אז מה יקרה בנתיים, הוא בונה את התמימות כנקודה עיקרית, ושאר כל הנפש לא מסודרת. המוחין, ההכרה, מסדרים את כל החיים, אפילו בכל מדרגה שאדם נמצא זה יועיל לו לפי ערכו. התמימות, אם יש לו עכשיו אחוז קטן של תמימות בנפש והוא לא בונה את ההכרה בנפש אז מה יקרה, כל שאר חייו יתפזרו, כי התמימות לא תוליך את הכל. בסוף, מי שתמים - שלם התמימות תוכל להניע לו את כל מציאות החיים, אבל אי אפשר לבנות את כל מהלך העבודה מתחילה על התמימות, אפשר לייחד זמן לג־ לות את התמימות, אבל לבנות את כל סדר העבודה לפי התמימות, זה מסוכן מאוד. משא"כ לבנות את כל סדר העבודה לפי מוחין והכרה, זה צורה יסודית שאפ־ שר לבנות עליה. האם זו התכלית האחרונה - התשובה לא, בדיוק כמו שחידדתם. התכלית - תמימות, רק למה הסברנו את המהלך כמהלך מהכרה להכרה, כי זה המבנה השורשי שאפשר לבנות עליו נכון את הכל.

עבודה - הנרה

פרטני מידי, זה לא מערכת של ד' יסודות ששם האדם מגיע כבר לדקויות, אלא אבל עדיין באופן פרטני הוא לומד להכיר את נפשו שלו, שזה בסיס ראשוני בשביל שיהיה לו על מה להתחיל לסדר סדר עבודה פרטית על נפשו שלו.

ש. בקשר לארבעת היסודות, אם האדם מגלה בתוכו מידה מסוימת שהוא יודע גם מה היסוד שלה, הוא צריך לאזן אותה עם יסוד אחר, איך עושים את זה בפועל, כי זה לא דבר שאני לוקח שני דברים ומערבב אותם, איך זה עובד האיזון הזה.

ת. אתם שואלים שאלה כללית, כלומר, בלי להיכנס לפרטות של איזה יסודות. אז כמובן שבאופן פרטי יהא תשובה פרטית לכל יסוד איך הוא משתלב עם יסוד אחר, אבל כיוון שלא שאלתם על יסוד מסוים ניתן את התשובה הכללית. כל שני יסודות יש להם כח מתהפך מיסוד ליסוד, ויש להם כח שבהם היסודות מחוברים, אנו לוקחים שני יסודות, ויש בהם מה שהם שונים ויש בהם מה שהם דומים. השילוב ביניהם נבנה בדר"כ על נקודת הדבר שבהם הם דומים ששם נמצא נקודת נשיקת החיבור, אבל בפרטות התשובה היא יותר מורכבת כי זה יהיה תלוי באיזה פרט בתוך כל יסוד ויסוד ששם יהיה תשובה יותר מדויקת לאותה נקודה, אבל בהגדרה הכוללת, כל יסוד יש לו את יחודו לעצמו, יש לו את מה שהוא שונה מהיסוד השני, יש לו מה שהוא דומה ליסוד השני. לוקחים יסוד שהוא יבש וקר ויבש וחם כדוגמא בעלמא, אז מצד החם והקר הוא שונה, מצד היבש שבו הוא זהה, דוגמא בעלמא נקטנו. אז ביבש שבו יש נקודת חיבור. אבל בלשון היותר מדויקת לכל פרט, צריך למצוא איפה נקודת הדבר שבהם הם דומים והם לא שונים, ושם יש נקודת צירופם. לפעמים אבל יש בני אדם שהשורש של הנפש שלהם הוא ממקום של הפכיות, וזה אחוז קטן של נפשות. שהנפש שלהם בנויה מיסודות הפוכים, אש ומים, עפר ורוח, ויש כאלו שעדיין עפר ורוח ביחסות שהיא דומה, אבל יש כאלה

אז התשובה הייתה יכולה להיות שכל אדם יתמקד רק בנקודה הפרטית שלו והנקודה של הזמן הכללי של הדורות היא פחות משנה לאדם. כאן אבל אם האדם לא יעצור את עצמו מול כל הזרם של מה שקורה אז חייב להיות כנראה שהוא ימשך ח"ו לצד לשני. אז אי אפשר היום לא להתייחס למציאות שבה אנו נמצאים שזה שער הנ' דקליפה שולט בעולם, חייב להיות שיש לאדם גם נקודה בחלק מהעבודה להתנתק משער הנ', זה מוכרח להיות, במקביל לכך הוא עדיין יכול לחזור לעבודה הפרטית שלו לפי נפשו שלו. אבל לא להסיח דעת מכל המציאות שבוקעת מכל צד מכל פינה שהוא חייב לעמוד להתנגד שלא תחול על נפשו.

ש. השיעור היום היה בעצם תשובה על המכתב שנשלח, איך להגיע כל אדם לגדלות.

ת. נכון בדיוק, כיוון שזו הייתה הבקשה אז התשובה היא... יכול להיות שהייתה צפייה שיהיה דרך אחת כללית איך להגיע לגדלות, והתשובה הייתה היא גופא שכל אדם צריך לברר. מי שרוצה להגיע בדרך כללית של מסירות נפש אז יש לו תשובה כללית מאוד. מי שרוצה להגיע בדרך השניה, אז זה דרך מאוד מאוד כללית. מי שרוצה להגיע בדרך המדויקת, אז הוא צריך לעבור מהכרה להכרה ולהכיר את נפשו שלו. זו דרך ארוכה אבל שהיא קצרה בסוף, זו ההגדרה.

ש. על מה האדם צריך להתמקד בהכרה הראשונה שלו, במעלות שלו, בחסרונות שלו.

ת. בשביל זה נמסר כל הסדרה של הכרה עצמית שנבנה בעיקר להתייחס אצל רוב בני האדם על המעלות ולא על החסרונות. רוב בני האדם אם הם יתחילו להתעסק מיד בחסרונות אז כמובן זה יוליד בהם נקודות לא של שמחה אלא להיפך, אז הוא מתחיל להתעסק במעלות של עצמו, לומד להכיר את מעלותיו באופן מסודר. בדיוק לצורך כך נבנה הסדרה הזו, להסביר את הצורך בכך, ולהסביר את המבנה המעשי איך האדם לומד להכיר באופן פרטני, אבל לא

עבודה - הנרה

נמצא. כי עוד פעם, אש ומים אני יכול לחבר אותם בכמה וכמה צורות.

ו. שר' נחמן למשל אמר שהרבה צדיקים הוא הזכיר שכל מה שהגיעו זה ע"י תפלה, והוא עצמו אמר שהוא הגיע ע"י התבודדות ותפלה, זה בעצם משהו פרטי, או שבעצם כל אדם כדי להגיע לס"ד, כדי להכיר את עצמו כמו שהרב אמר הוא צריך בעצם תפלה, הפתיח זה תפלה בעצם.

ת. כל מה שנתבסס בנוסחה הזו זה בהגדרה כוללת מצד יסוד של הארת משיח שהוא בבחינת משיח, משיח לפי תומו כידוע, אז יש יחס שהם בנו את העבודה בחלקה הגדול על מציאות של תפלה. אבל האם לא יתכן שיש חכמים אחרים שעיקר העבודה שלהם לא התחילה מתפלה והם גם השתמשו בחלק מסוים של תפלה, ודאי שזה יתכן. כלומר, אין לנו חכם שהגיע בדרכי בלא תפלה, אבל האם היחסיות היה עיקר מציאות של תפלה, ודאי שהיה כאלה שלא. דוגמא בעלמא, אנו לוקחים את החזו"א, כפי הנראה החזו"א לא עיקר העלייה שלו הגיעה מנקודה של תפלה, האם הוא לא התפלל, ודאי שהוא התפלל, הוא עצמו כותב, להקדים תפלה לכל נקודה וכו' וכו', אבל האם הוא בנה את הכל על מהלכי התפלה, קשה לומר שזו הייתה הנקודה העיקרית, הוא בנה את זה על עמל התורה במסירות נפש, בצירוף של תפלה מעומקא דליבא מאוד, אבל לא נראה שעל זה נבנה הכל לעצמו, שזה היה העיקר שהכל תלוי בו. ש. יכול להיות שאיך הוא הגיע למסירות נפש בתורה זה אולי ע"י תפלה, בפרט שאחד החברים פה סיפר שהעיקר אצלו זה היה יותר חזק הוא היה בתפלה מאשר בתורה, זה קצת לא היה נראה כך, אבל יש אגרת, שואל נוסף: אמרו שאמר שהתייגעתי בתפלה יותר ממה שהתייגעתי בתורה. ת. זה נוסחה נכונה, אבל זה לא התולדה של מה שאתם אמרתם. הסיבה שהוא התייגע בתפלה יותר מתורה הוא העיד את זה על עצמו מחמת שהוא היה שקוע כ"כ בתורה והיה לו מאוד קשה להתרכז בתפלה כי מחשבות התורה הפ-

שהיא גופא כל המבנה של הנפש שלהם הוא מציאות של הפכיות, ואצלם או שמתגלה שהם אנשים בעלי רב גוונים, או שהרבה פעמים הם אנשים שמאוד מאוד מסובכים בנפשם כי יש להם סתירות מאוד עמוקות, זה יכול להגיע עד חולי נפש עמוק, תלוי מה הרמה של הקושי, אבל ענינו את התשובה הראשונה לרוב בני האדם, מדגישים אבל שיש בני אדם שהנפש שלהם בנויה במהלכי סתירות. ואצלם המהלך הוא לא למצוא את נקודת הדומה, זה צריך לדעת איך מחברים סתירות באופן שונה.

ו. למשל בדוגמא שהרב הביא יבש ויבש, אבל איך הוא מפרט את הדברים ברגשות, במחשבות, איך הוא מתרגם את זה בצורה יותר...

ת. יהיה קשה לענות אם לא תתנו את הדוגמא המפורשת של יסוד ויסוד, ופרטות אותו יסוד מול פרטות אותו יסוד שאז יהיה קל מאוד לענות, הרבה יותר קרוב לענות בפרטיות של אותה נקודה, בהגדרות הכוללות יותר יהיה קשה לי להסביר, אני יכול להסביר בכללות שימצא את שני היובש ויחבר אותם, אם תתנו את הדוגמא הפרטית של הפרטית אז יהיה אפשר להסביר איך האדם מגיע לנקודת החיבור.

ו. אם יש אדם למשל שהוא ביישן, אז היסוד שלו אולי זה עפר או מים...

ת. אני לא יכול להתחיל עכשיו בנקודה שאתם מתחילים הפוך, איפה הביישנות נמצאת, התחלתם בשאלה כלומר שיש לו שתי יסודות הפוכים, צריך לתת את הדוגמא שיש לו שתי יסודות, ואז איך הוא מחבר ביניהם באותה נקודה דפרטות. שנדון מאיפה נובע נקודת הביישנות שלו אז התחלנו בתהליך בדיוק הפוך, לא בחיבור, אולי זה מיסוד אחד, מי אמר שזה משני יסודות. עברתם לכאורה לנושא אחר, זה לא בהכרח הדוגמא שנתתם משני יסודות. נתתם דוגמא של שני יסודות איך מחברים את הפרטות של שזה עם הפרטות של זה, ואז להסביר בתוך איזה פרטות אותו אדם

עבודה - הנרה

אז יש את שורשי הנשמות, כל אחד מהיכן שורשו. זה ברור שכמו שבשכל האדם שזה השתלשלות למטה אז השכליים שונים כל אחד לפי חלקו, פשוט וברור שבשורשים, כמו שהרחיבו רבותינו המון רבות מאוד, יש את שורשי הנשמות השונים. אז ההכרה שיש בכל נשמה ונשמה היא בהכרח שונה מרעהו. אז המילה הכרת נשמה, זה כמו המילה של הכרת שכל. כמו שבהכרת השכל יש לנו את כל הרוחב של הכרת השכל, ק"ו בשורשים הכרת הנשמה כל אחד יש לו את נשמתו שלו. עדיין יש תואר כללי שנקרא הכרת נשמה, אבל האם בתוך זה הכרה אחידה, בוודאי שלו.

ש. האם אדם יכול להשים את הגוף והנפש הבהמית בצד ולהגיע להכרת הנשמה.

ת. האם הוא יכול להגיע, התשובה המוחלטת - כן. האם זה עוזר רק להסיח דעת, אם הוא לא זיכך את עצמו לרמת גילוי כזו אז סוף כל סוף הנשמה שלו לא מתגלה אלא בהתלבשות של ניצוצי זיו הנשמה כלשון נפה"ח שמתלבש בשכל, אז גם את ההתבוננות הזו הוא פועל דרך מציאות של שכל, סוף כל סוף יש לו התנוצצות מהארת הנשמה ככל שהוא מעמיק יותר בדעתו אבל זה עדיין לא הכרת נשמה. ש. זאת אומרת שזו עבודה יותר קשה, יותר עוסקים בהכרת הגוף והנפש הבהמית ופחות עוסקים בהכרת הנשמה, כי זה דבר יותר עדין, או שגם זה נקרא דבר פשוט. ת. רוב רבותינו שהשתמשו בלשונות הרבים הם לא השתמשו בשפה של הכרת הנשמה, כלומר, יש מילים פה ושם שנמצאים, ניתן דוגמא שכתוב בשערי תשובה, שהחרטה תבוא מטוהר הנשמה העליונה, אז הם מדברים פה ושם בנקודות שהנשמה מתגלה בהם, אבל הם לא דיברו באופן הסדיר של שפה שמדברת בשפה של הכרת נשמה. גם שדיברו בדר"כ דיברו על ההתעוררות ולא מצד הכרת הנשמה, המקום הכמעט יחיד כמדומה שמדברים באופן סדור ומובנה זה בתורת חב"ד, ששם בנו מהלכים של שפה להגיע

ריעו לו לתפלה, ואהבת התורה שלו הייתה כ"כ חזק ולכבוש את מחשבות התורה בשביל להצליח להתפלל לל זה הייתה העבודה הקשה שיש לו, אבל זה נוסחה אחרת לגמרי מהגדרת השאלה. ש. הייתה שלולית של דמעות אחרי שהוא... ת. עדיין וודאי לכאורה שהכח שממנו הוא הגיע הוא הגיע מכח של תורה, והאם היה לו כח מאוד חזק של תפלה, התשובה הברורה היא - כן, כפי הנראה גם זה התחזק במשך השנים, אבל על מה זה נבנה - זה נבנה על תורה, למה הוא הצטרך להתאמץ יותר בתפלה מבתורה, כי התורה הייתה טבעית, וממילא זה יצר קושי להתפלל, היא גופא לכן הוא היה צריך להתאמץ יותר, לא כי זה היה יותר עיקר. חלק מהקושי לפעמים קוראים הרבה מאוד מעשים, חלקם לא תמיד גם מדויקים, אבל אפילו אם המעשה מדויק, להבין מה מונח בתוך אותו מעשה אז זה משנה את כל התמונה. ש. דמעות זה נראה יותר חיבור של רגש ודבקות מאשר קושי בריכוז המחשבה. ת. ועדיין חיבור המחשבה שלו היה יותר חזק. כל מה שאתם אומרים נכון, ועדיין חיבור המחשבה יותר חזק.

ש. לגבי מה שהרב אמר 'הכרה', יש הכרה בגוף, הכרה בנפש הבהמית, שם הדברים פחות או יותר ברורים, אבל הרב אמר שיש גם ענין של הכרה של נשמה, מה הביאור בזה.

ת. כמובן קשה לבטאות דבר באופן שהוא מתלבש בלשון של שפה של גוף, אבל ננסח את הדברים בלשון הכי פשוטה, אדם קודם שהוא ירד לעולם הוא היה נשמה, לאחר שהוא יצא מהעולם הוא יהיה נשמה, יושב בגן עדן הוא נשמה, רח"ל שהוא נמצא במקום אחר, אבל בהגדרה השורשית דתיקון הוא נמצא שם, אז יש לו את התפיסות שהוא מכיר את הדברים בלי יחס להתלבשות של מציאות החומר. ש. זה אצל כולם שווה מצד שכולם הם נשמה, או שלכל אחד יש הכרה בנשמה בצורה אחרת. ת. יפה מאוד, עכשיו ברור, אילן הנשמות, כמו שחז"ל אומרים, באדם הראשון, בפסוק באיוב היכן היית, כל אחד ואחד היכן מקומו,

עבודה - הנרה

לדו יותר מזוככים, אין הכרח, הבריאה היא מסודרת בסדר שהאור והכלי מתאימים הכל אחד לשני באופן גלוי.

ש. יש נקודה שהרב דיבר עליה בתשובות של מושג שנקרא לבחור בידיעה, הרב קצת יכול להסביר את הנקודה הזאתי.

ת. זה לא יסוד שאני אמרתי, זה יסוד של דברי רבותינו. ש. כן, כן, רק הדברים קצת לא היו ברורים. ת. יש את הסתירה היסודית והידועה, האם הקב"ה קובע את הכל בכל מכל כל, עשה עושה ויעשה לכל המעשים דייקא ללא יוצא מן הכלל, או שהיסוד הזה נאמר עד גבול הבחירה, והיכן שיש לאדם בחירה שם הקב"ה כביכול מונע את עצמו מלקבוע והוא נותן לאדם לעשות כרצונו, שזה חידוש הבריאה שנתחדש בה מציאות שיש כח שולט כביכול זולת הבורא ית"ש. עכשיו נקודת הבחירה יש בה שני חלקים, בחירה תחתונה היא כפשוטו, שבאמת הקב"ה שייר לאדם לעשות כרצונו. בחירה ממוצעת בין הידיעה לבחירה, מדגישים, היא גופא, הקב"ה נתן לאדם בחירה לבחור, האם מי שיקבע כאן זה הבורא או מי שיקבע כאן זה הוא. בנוסח עמוק יותר, לעת"ל שיהיה ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, ימים אשר אין בהם חפץ, אז תתגלה הידיעה שלמעלה מהבחירה, ההבחנה הפשוטה היא, היא מתגלית מכאן ולהבא. ההבחנה העמוקה, היא מתגלה מכאן ולמפרע. אז הוא בוחר גם עכשיו בגילוי של מכאן ולמפרע. שני שלבים במדרגות. בהגדרה הראשונה שהוזכר, זה גופא הבחירה, האם לבחור בבחירה או לבחור בידיעה. לפי ההגדרה השניה, הוא בוחר לדבוק במה שעתיד להאיר מכאן להבא למפרע, אז הוא כבר בוחר עכשיו בלמפרע הזה. זה שני שלבים במדרגות. ש. בוחר לחיות בצורה כזו. ת. בוחר כלומר לדבוק באותה מדרגה ממילא לחיות כך, כלומר, זה לא הנהגה בפועל, אלא הוא דבק באמת במדרגה הזו, זה גופא הבחירה, בחר אותיות חייבור, חבר, הוא מתחבר ע"י הבחירה לאותו מדרגה, זה לא החלטה מעשית, זה החלטה חיבורית פנימית.

לדקויות של הגדרה בהכרח נשמה, כמעט לא קיים בדברי רבותינו, יכול להיות משפטים אבל לא מהלך של להגדיר מדרגות, דקויות, מצבים מן הסוג הזה, לכאורה זה כמעט המקום היחיד שיש.

ש. יש דברים מעשיים לזיכור הנשמה, אמרו בשם הרב שאחד שרצה ללמוד פנימיות אז הוא אמר לו לג-רוס הרבה זוהר, האם יש דברים מעשיים שאדם יכול לזכך את עצמו כדי להגיע להכרות, או שההכרה עצמה זה הזיכור.

ת. ודאי שההכרה יוצר עוד זיכור, זה חוזר חלילה, אבל השאלה שלך היא שאלה מאוד מאוד כללית, שבאודאי כל חלקי הקדושה יוצרים מציאות של זיכור, איזה חלק ראוי לכל אדם בפרטותו, זה כמובן ישתנה מאדם לאדם וממצב למצב, אין תשובה אחת לכל.

ש. כמה שאדם השכל שלו יותר גדול זה אומר שגם הנשמה שלו יותר גדולה.

ת. זה שאלה שורשית, אז התשובה היא מאוד ברורה, שלא תמיד יש התאמה בין האדם הפנימי לאדם החיצוני, יש אנשים שהשכל שלהם בחיצוניות הוא גדול ובנקודה הפנימית שלהם הוא נמוך, בוודאי שהשכל עצמו יש בו איזשהו ניצוץ של הנשמה שגורם לידי כך, בלשון רבותינו, שיש אנשים שהשורש שלהם למעלה קטן ולמטה הוא גדול, ויש אנשים שהשורש שלהם למעלה הוא גדול ולמטה הוא קטן, אין הכרח שמי שיש לו שכל גדול בהכרח שגם הנשמה שלו... פעמים אבל ניכר שיש רוחב תפיסתי בשכל שהוא כבר לא שייך רק לשכל עצמו, שהוא כבר מעבר לתפיסה של השכל, רק זה מתלבש בשכל. אז שיש אנשים בעלי מוחין, תיקח דוגמא בעלמא, יש נשמות גבוהות שיש להם שכל נמוך אבל עדיין ניכר שיש להם נשמות גבוהות, יש אפי"ל לומר מאומות העולם שאתה רואה אנשים מאוד חכמים שאין שום הכרח שיש להם נשמה גבוהה, זה לא תמיד מותאם אחד לשני. כמו שמידות בני האדם, יש נשמות גבוהות שנפלו בנקודה נמוכה, ויש נשמות קטנות שנ-

עבודה - הנרה

הוא לא צריך להתפלל עליו, והיא גופא על מה הוא יתפלל, הוא יתפלל על זה שהנפש הבהמית תקבל את זה נכון. אבל אחרת, ככל שהאור יותר עליון והכלי פחות מזוכך, הסיכון הולך וגובר, זה השתמשות באור עליון עם הכלי לצורך משהו אחר. ש. וזה גורם לעצלות יותר גדולה. ת. נכון כיוון שיש לו תנא דמסייע ליה כביכול, הוא משתמש באור העליון שבאמת הוא אמיתי אבל בחלק התחתון הוא מפרש אותו למקום שנח לו. יש בני אדם שאין להם אפילו כלל אור עליון וכל ההשתמשות באור העליון הוא כולו דמיונות, שזה כבר בעיה הרבה יותר עמוקה, אבל גם מי שהאור העליון נכון אצלו וקיים אצלו, ברוב הפעמים הכלי לא מזוכך. וזה טעות מאוד נפוצה אצל עובדי ה' שיש להם תפיסה פנימית שהיא באמת נכונה, אבל המקום שהם נותנים לה בנפש היא הרבה יותר רחבה מהמקום הנכון שזה באמת יכול לחול שם, ואז זה משבש את החלקים התחתונים. זה מצוי שרואים את זה לפעמים אנשים יותר גבוהים, נפילות במידות או כל מיני נקודות שקשה להבין איך זה יכול להתגלות אם יש לבני אדם השגה יותר פנימית, אז התשובה היא שהם משתמשים עם האור העליון ולא מזככים את החלקים התחתונים כי נראה להם שכביכול הוא משתווה לעליון, ואלבא דאמת זה אור מקיף וזה לא נכנס למקום התחתון, והמקום התחתון משתמש באור העליון לצרכו, לראותם בלבד צריך להיות לאותו מקום.

ש. איך לפני הענין הזה שהרב אמר שיש הרבה מתעסקים ולומדים כל מיני עניינים ויש את האור העליון ולא חודר, מה הדרך להחדיר זאת, אדם לומד ומתעסק בכל מיני עניינים ופתאום יכול להיות בבית נפילה במידות או בכל מיני עניינים תחתונים שנקרא לזה, מה הפעולה שאפשר להחדיר את זה עד הרובדים העמוקים.

ת. אז כלשון רבותינו תמיד ישאר חלק בלתי זך, אני חנו מדברים כל הזמן להקטין אותו, לא מדובר להגיע

ש. מה הפתרון לאדם שמאיר בו אור הידיעה וזה מכה לו את החושים של התפלה, יש לזה פתרון, את הרגש, הוא פחות מתלהב, יותר שקט, או שאה"נ שם זה העבודה, הוא לא צריך יותר מזה.

ת. החשש הוא תמיד שכאשר האדם משתמש באור יותר עליון אז הכלי התחתון של הגוף, הנפש הבהמית התחתונה, משתמש באותו דבר לעצלות ולכהות החושים מצד האבן שבדבר, לב אבן, הוא לא משתמש בו רק מצד נקודת האמונה. הסיכון להשתמש תמיד באור גבוהה אם הכלי לא מזוכך, הן הגוף והן הנפש הבהמית, הוא לא רק בעיה מצד השורש, הוא בעיה שהענפים למטה בעצם משתמשים באור העליון לנקודה... ניתן את הדוגמא הפשוטה והברורה לכולם, יש שבת קודש, כי בו שבת מכל מלאכתו, אז יש מציאות של מנוחה, אז האדם נח בשבת ויושן בשבת, אז מצד התפיסה הפנימית אדרבא, הוא נח ודבק בקב"ה שהקב"ה נח, אבל ברור ופשוט שלרוב בני האדם זו לא המדרגה, הם נחים מחמת שנח להם לנוח, הנפש הבהמית שינה בשבת תענוג הפכה להיות כפשוטו כמו שהוא יושן ביום חול עכשיו הוא יושן בשבת, אז אדם שכן יש בו ניצוץ אלוקי, אז הוא משתמש במנוחה כביכול מאותו שורש פנימי שהוא נח, לא מלמדים את התינוקות דבר חדש בשבת כמ"ש הגמ' בנדרים, הוא באמת משתמש ב... אבל הוא לא כולו נמצא שם, חלקו הגדול הוא גם נפש בהמית וגוף, אז נמצא שהאור העליון גורם למקום התחתון שלו לפעול בדיוק הפוך, להשתמש... ש. מה הפתרון. ת. בהגדרה הכוללת ממש, אז צריך לפעול באותו זמן גם תנועות הפוכות, אבל באחוז מסוים, אם לא הוא יעקור בכלל את הנקודה העליונה, אבל כנגד ההכחשה של מציאות הגוף, אז אם יש שינה בשבת תענוג, אז הוא ממעט מעט בכוונה בשביל לעקור את הנאת הנפש הבהמית שלו. ש. ובתפלה. ת. היא גופא, אותו יסוד אתה משתמש גם בנקודה של התפלה, הוא מתפלל על דבר שהוא בוודאי חושב שמצד האמונה שלו

עבודה - הנרה

הסבא מקלם, היה מעשה עם הנצי"ב שהנצי"ב הראה לו את הישיבה בוואלזין, אז הנצי"ב בכה, אז שאל אותו הסבא מקלם אם זה הישיבה של מישהו אחר גם היית בוכה. עכשיו, כל הדוגמאות האלו זה נקודות... אני לא מדבר ח"ו על הנצי"ב, אנו אומר רק כלפי מה שהסבא מקלם אמר, הנקודות הללו הם מצויות של אנשים שיש להם כבר זיכוי הרבים, ת"ח, כל אחד וחלקו מה שיש לו, ובחלקים התחתונים... הוא תמיד חושד את עצמו שכל הנאה שיש לו מהת"ת של כל הישיבה זה נובע מנגיעה עצמית, אז הוא עוסק בחלקים הנמוכים, ואז יש את הקבלות המעשיות איך להכחיש את זה. דוג - מא בעלמא שכתוב בדברי רבותינו, הוא מוציא ספר, שהביאו לו את הספר הוא המתין כמה ימים כדי לא להנות ממנו, כי הוא פחד שהוא נהנה לא מהאמיתות של הספר אלא ממה שנוח לו שהוא עצמו הוציא אותו. על אף שהוא אחז שבספר גנוז אור גדול, אבל אפי"ה הוא חושד שהנפש הבהמית התחתונה משתמשת בזה לצרכה, אז הוא צריך להכחיש את אותה נקודה. כמובן שאפשר לתת הרבה מאוד דוגמאות, אבל היסוד הוא ברור מאוד.

ש. באמת מעשה כ"כ קטן כנגד זה מספיק.

ת. מעשה קטן אחד לא מספיק, מעשה קטן שחוזרים עליו עוד ועוד ועוד מתוך מודעות עמוקה לעקור את הנקודה התחתונה של הנפש הבהמית הוא מזכך לאט לאט את הנפש הבהמית, וגם כשהאדם הוא אדם גדול יותר ויותר לעולם לא להפסיק עם הנקודות התחתונות באופן קבוע, מדגישים, לא רק באופן מזדמן, אלא באופן קבוע ממשיכים עם אותם נקודות הקטנות ביותר. יש את הדוגמא הידועה עם הסבא מקלם שביום פטירתו הוא רצה לקום לשתות מים, הוא היה מאוד מאוד חלש, אז הוא התאמץ וקם. הוא אמר שהוא חושד בעצמו שעכשיו מה שהוא לא קם לשתות מים זה נובע מעצלות, ביום של פטירתו, הרי בוודאי הוא היה אדם חלש מאוד, הוא קבע היה אדם מאוד חלש כידוע, גם ביום פטירתו הוא חשש שמה שהוא לא הולך לקחת מים

למצב שבעצם זה בלתי קיים כלל, אבל, החלק מהקורשי הוא, ניתן את הדוגמא השורשית, בני אדם משתמשים במושגים מאוד מאוד עליונים בעבודה, וזה מעורר להם את חלקי הנפש התחתונים יותר, הן מצד ההכרות העליונות, הן מצד הגעה למקום הרגש, ואז נראה לו לאדם בעצם שגם החלקים של הנפש התחתונה קיבלה את זה, וזה לא כך, ומה שצריך לעשות זה עבודה למעשה בקבלות הקטנות ביותר כנגד טבעו, לא להשתמש רק במושגים העליונים למעלה, אלא להזהיר גדולים על קטנים מכח הזוהר של האור העליון הוא מאיר בקטן, אבל לצורך הקטן עצמו הוא משתמש בעבודות פשוטות ביותר למעשה כאילו אין לו את כל ההשגות העליונות. כמובן, ההשגות העליונות עוזרות לו שהקבלות הקטנות האלה משפיעות יותר, אבל למעשה הוא עדיין נשאר עם אותם קבלות קטנות ביותר שישנם, קבלות קטנות ביותר שישנם, בשביל להשתמש לזכך את החלקים הנמוכים בנפש שלו. בלשון כללית מאוד זה נקרא בדברי רבותינו שמי שיש לו יראת הרוממות לא יכול להפסיד את יראת העונש, כי יראת הרוממות היא רוממות, אבל היא לא בוקעת לנפש הבהמית התחתונה בשלמותה אז צריך גם יראת העונש. זה הגדרה כוללת בהירה. ואם אנחנו לוקחים את אותו יסוד לשאר כל חלקי העבודה זה אותו דבר, לעולם אדם צריך להישאר גם עם הנקודות הכי קטנות והכי נמוכות שמתחיל איתם העובד הנמוך מתחילתו, בשביל להגיע לאותו מקום של קטנות של הנפש שלו. אז יש מי שמרגיש, אני כבר עוסק בדברים עליונים מה לי להתעסק בדברים הקטנים, זה כמו שאדם מרגיש שהוא עוסק בחסד גדול אז הוא לא עושה לתת לאנשים כוס מים. לעולם נשארים גם עם הפרטים הקטנים ביותר שאיתם הוא מתחיל, ושאינם השתמשו אנשים שאין להם את כל ההשגות שיש לו. הנקודה הזו היא יסודית מאוד מאוד מאוד, כי אם מדלגים עליה אז נוצר טעויות של אנשים גבוהים שנכשלים בנקודות מאוד נמוכות שקשה להבין את זה אחרי זה, עם נגיעות מאוד מאוד קטנות. יש את המעשה הידוע למשל עם

עבודה - הנרה

שזה בדיוק עומק כל החכמה. האדם הוא קומה שלמה מלמעלה עד למטה, כמובן עיקרו צריך להיות ראשו מגיע השמימה, אבל צריך להיות סולם מוצב ארצה עד הפרטים הקטנים ביותר שישנם. עדיין העיקר אצלו הוא לא הפרטים הקטנים שישנם, העיקר אצלו זה הגדלות, אבל בתוך זה הוא לא מניח לעולם את הנקודות הנמוכות, עד האופן המעשי שלהם.

ש. גם אם השפתיים דולקות נכנס לתת ההכרה לכאורה זה עדיין לא...

ת. עדיין כח המעשה של הגוף חזק, אז אם לא תעמיד גם מעשה כנגדו... אתה רוצה כנגד כח מעשה להעמיד שפתיים דולקות, אז עוד פעם חוזרים לי- סוד, מעשה עוקר מידי מעשה, מחשבה אינה עוקרת מידי מעשה. גם הרגשה בהתפעלות היא משפיעה על המעשה בוודאי, אבל את המכה בפטיש של ההשפעה היא תהיה בעשייה ההפוכה, לא רק בהתפעלות.

ש. כל אחד לפי היסודות שלו ולפי הטבעים מה שהוא מכיר את עצמו מה שהרב הזכיר, אז הוא עושה את הנגדי במקום שלו.

ת. בדיוק כך, מדוקדק, אמת לאמיתה.

073.295.1245
136 <1 <6

USA
1.718.521.5231
136 >1 >6 >12 >4 >2

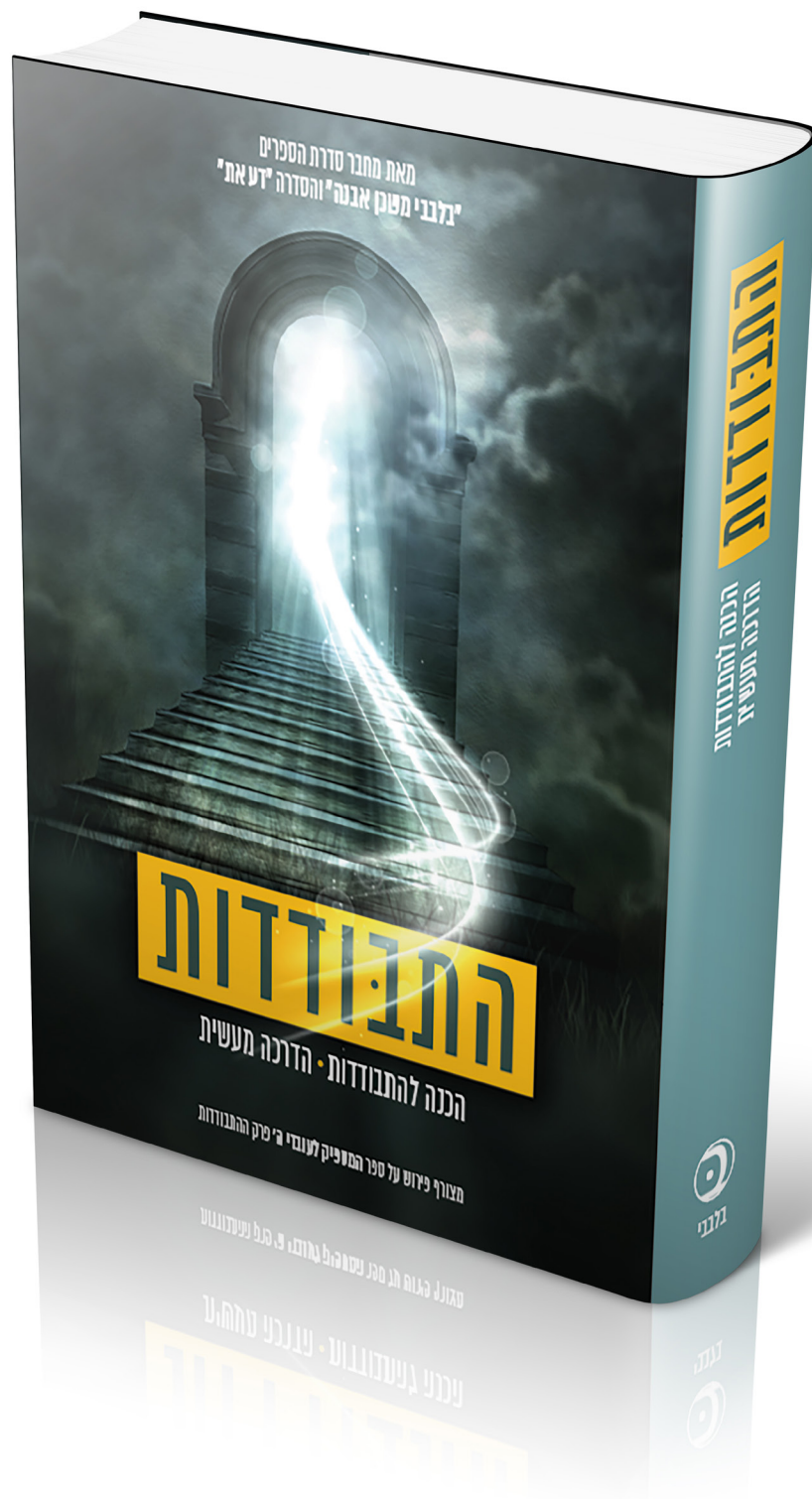
זה נובע מעצלות. מישהו אחר היה אומר לעצמו שזה נובע מזה שהוא לא צמא, השני היה אומר לעצמו שזה נובע מעבודה פנימית שהוא לא צריך לשתות עכשיו, לחשוש בעצמו מעצלות ביום המוות ז"א שאדם שאחרי כל המדרגות שהוא הגיע הוא תמיד נשאר גם, מדגישים, הטעות לפעמים שאנשים חושבים שתמיד נשארים בנקודות התחתונות ואז הם נשארים רק עם הקטנות, שזה בעיה הפוכה בדיוק, מצד אחד האדם זה סולם מוצב ארצה וראשה מגיע השמימה, אבל, אחרי הראשו מגיע השמימה זה סולם מוצב ארצה, ותמיד נשארים עד יום המוות, עד זיבולא בתרייתא, עם הקבלות הקטנות ביותר. ככל שאדם עלה יותר, עדיין הקבלות הקטנות צריכות להיות חלק מתפיסת החיים, קטנות מאוד ומעשיות מאוד וקבועות.

ש. ז"א שהנפש הבהמית לא מתוקנת.

ת. הנפש הבהמית אף פעם לא מתוקנת בשלמותה, ואם מזניחים אותה לפעמים ח"ו היא גודלת.

ש. רק עם הקבלות מצליחים להתגבר על זה, או שזה תלוי בלימוד המוסר או כל אחד ודרכו.

ת. לימוד המוסר אז הוא יכול להיות לימוד המוסר מתוך הכרה של שקט, הוא יכול להיות מתוך לימוד מוסר שחידש ר' ישראל בשפתיים דולקות, אז גם זה משפיע על נקודת ההתפעלות, אבל הנפש הבהמית התחתונה אם היא רק מתפעלת אחרי כן היא חוזרת מהתפעלותה, ר' ישראל אומר שזה כל פעם בוקע עוד רושם כמים שחקו אבנים ומים שחקו אבנים, אבל, עדיין, צריך גם להלביש נקודה מעשית בפועל גמורה. כמו שאי אפשר להסתפק רק בשכל לבד, גם אי אפשר להסתפק בהתפעלות לבד, צריך גם שכל של הכרה, גם התפעלות של הרגשה, וגם מעשה בפועל. כי מעשה עוקר מידי מעשה, ומחשבה לא עוקרת מידי מעשה, וגם הרגשה לא עוקרת לגמרי מידי מעשה. בשביל לעקור את עולם העשייה הגמור נצרך גם עשייה בפועל עד הפרטים הקטנים,

ניתן להשיג בחנויות ספרים
הנבחרות בארץ עכשיו